

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ศึกษากรณี เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) และสถานฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนสตรีนทร เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้ สึกผูกพันต่อบิดมารดา , ความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิด , ฐานะทางเศรษฐกิจ , ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย และอิทธิพลของสื่อมวลชน กับตัวแปรตามคือ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ในสถานฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) และสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนทร
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันต่อบิดมารดา , ความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิด , ฐานะทางเศรษฐกิจ , ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย และอิทธิพลของ สื่อมวลชน กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ 5 สมมติฐาน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) จำนวน 150 คน และสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนทร จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน ระยะเวลาที่ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ระหว่างเดือนเมษายน 2541 ถึงมิถุนายน 2541 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันต่อบิดมารดา , ความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิด , ฐานะทางเศรษฐกิจ , ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย และอิทธิพลของสื่อมวลชน กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ ใช้สถิติ ร้อยละ (Percent) , ค่าเฉลี่ย (Average) , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) , ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) หาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และค่าแกมมา (Gamma) หากระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไป

จากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุม ในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) และสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร จำนวน 300 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ปรากฏดังนี้ คือ

- อายุปัจจุบัน 18 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4
- ขณะกระทำผิดอายุ 17 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0
- กระทำผิดเป็นครั้งแรก จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3
- จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3
- กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3
- ร่วมกับบุคคลอื่นกระทำผิด จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3
- กระทำผิดในที่พักอาศัย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3
- กระทำผิดเวลากลางวัน จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3
- ไม่ได้ใช้อาวุธในการกระทำผิด จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0
- ไม่ได้วางแผนหรือไตร่ตรองการกระทำผิดไว้ก่อน จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3

5.2 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชน ที่ถูกควบคุมในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) และ สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร จำนวน 300 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง และการทดสอบวิธีทางสถิติไคสแควร์ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า สมมติฐานการวิจัย จำนวน 5 สมมติฐาน โดยยอมรับสมมติฐาน จำนวน 4 สมมติฐาน และปฏิเสธสมมติฐาน จำนวน 1 สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดามาก จะกระทำผิดน้อยกว่า เด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดาน้อย ผลการวิจัยสมมติฐานดังกล่าว “ยอมรับสมมติฐาน ” อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 เด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดมาก จะกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดน้อย ผลการวิจัยสมมติฐานดังกล่าว “ยอมรับสมมติฐาน” อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 เด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จะกระทำผิดน้อยกว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ผลการวิจัยสมมติฐานดังกล่าว “ยอมรับสมมติฐาน” อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งอาชญากรรมมาก จะกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งอาชญากรรมน้อย ผลการวิจัยสมมติฐานดังกล่าว “ยอมรับสมมติฐาน” อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 เด็กและเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมกระทำผิดตามสื่อมวลชนมาก จะกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมกระทำผิดตามสื่อมวลชนน้อย ผลการวิจัยสมมติฐานดังกล่าว “ปฏิเสธสมมติฐาน” อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

5.3 การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ Chi-square และ Gamma เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา, ความใกล้ชิดกับเพื่อนกระทำผิด, ฐานะทางเศรษฐกิจ, ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย และอิทธิพลของสื่อมวลชน กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สามารถอธิบายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา จากการศึกษาดูโดยแยกเป็นปัจจัยย่อย ดังนี้

- การพักอาศัยอยู่กับบิดามารดาของเด็กและเยาวชน
- สถานภาพภายในครอบครัวระหว่างบิดามารดา
- การปรึกษาปัญหากับบิดามารดาของเด็กและเยาวชน

ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Significance มีค่าน้อยกว่า 0.0500) ในระดับที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า เด็กและเยาวชนเมื่อมีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดามาก โดยคำนึงถึงความรู้สึกของบิดามารดาว่าถ้าหากพวกเขากระทำผิดจะทำให้บิดามารดารู้สึกเสียใจ และสิ้นหวังกับความคาดหวังในตัวเด็กและเยาวชนแล้ว ทำให้ส่งผลต่อ

การตัดสินใจในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งในทางกลับกันหากสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ จะทำให้พวกเขาขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว และบางครั้งเมื่อมีปัญหาถกเถียงก็มักจะไม่ปรึกษาสมาชิกในครอบครัว หรือไม่ยอมรับฟังคำแนะนำ ตลอดจนการว่ากล่าวตักเตือนจากสมาชิกในครอบครัว แต่จะแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง เพียงลำพังจนเป็นเหตุให้ตัดสินใจผิดพลาดกระทำผิดเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ นพพร นานิชสุข (อ้างถึงใน ประภาสี สุขทรศนีย์, 2536: 32) ที่พบว่า อิทธิพลของครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจกระทำผิด สภาพครอบครัวที่หย่าร้างทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดที่ปรึกษา ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความสับสน จนทำให้เด็กและเยาวชนถูกชักจูงไปในทางผิดได้ง่าย

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นข้อสนับสนุนและยอมรับสมมติฐานที่ 1 ว่า เด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดามาก จะกระทำผิดน้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดาน้อย

2. ความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิด จากการศึกษาโดยแยกเป็นปัจจัยย่อย ดังนี้

- เพื่อนที่เคยกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
- การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเพราะเพื่อนชักชวน
- เพื่อนสนิทส่วนใหญ่เคยถูกจับกุม

ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Significance มีค่าน้อยกว่า 0.0500) ในระดับที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า เด็กและเยาวชนเมื่อมีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดมาก ย่อมมีการเรียนรู้การกระทำผิดจากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่กระทำผิด มีการถ่ายทอดวิธีการและเทคนิคของการกระทำผิด ตามทฤษฎีการมีความสัมพันธ์แตกต่างกันของ Sutherland ที่กล่าวไว้ข้างต้น เพื่อนที่กระทำผิดจะเป็นตัวกระตุ้นและสนับสนุนการกระทำผิดเป็นอย่างดี ทำให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจในการกระทำผิด ดังนั้น การคบเพื่อนจะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน เนื่องจากถ้าพวกเขาคบเพื่อนไม่ดีเกรแล้ว อาจจะทำให้พวกเขาเหล่านั้นประพฤติเสียหายโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่บิดามารดาไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอน ไม่เข้าใจลูก ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนหันไปพึ่งนอกรบ้าน และถูกชักจูงโดยเพื่อนที่ไม่ดีไปในทางที่เสียหาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Reckless (อ้างถึงใน ชาญศักดิ์ จริยวิทยานนท์, 2536: 16) ที่พบว่า การคบเพื่อนเลวเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดปัญหาเด็กกระทำผิดและอาชญากรรม เด็กเกรส่วนใหญ่ มักมีเพื่อนเป็นเด็กเกรด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่า เด็กที่

กระทำผิดมักมีเพื่อนเกรมากกว่าเด็กที่ไม่เคยกระทำผิด นอกจากนี้ยังมีหลักฐานชี้ให้เห็นในแนวเดียวกัน เด็กนักเรียนที่มีเพื่อนที่นิยมชมชอบครูมักเป็นเด็กดี ส่วนเด็กที่มีเพื่อนที่ครูไม่ชอบมักจะเป็นเด็กเกร

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นข้อสนับสนุนและยอมรับสมมติฐานที่ 2 ว่า เด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดมาก จะกระทำผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดน้อย

3. ฐานะทางเศรษฐกิจ จากการศึกษาโดยแยกเป็นปัจจัยย่อย ดังนี้

- รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือน
- หนี้สินของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
- หนี้สินของเด็กและเยาวชน

ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Significance มีค่าน้อยกว่า 0.0500) ในระดับที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ แต่ต้องการที่จะบรรลุความต้องการทางสังคม เช่น ต้องการมีเงินมีทรัพย์สิน ต้องการวัตถุปัจจัยต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกสบายของชีวิต โดยไม่คำนึงถึงวิธีการหรือบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดไว้ ทำให้มีพฤติกรรมของการกระทำอันเป็นการละเมิดกฎหมาย เพื่อให้บรรลุความต้องการทางสังคมนั้น ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจกระทำผิดต่อกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีไร้ระเบียบ (Anomie Theory) ที่กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางด้านวัฒนธรรมกับวิธีการต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้ให้บุคคลปฏิบัติตาม เป็นองค์ประกอบของโครงสร้างสังคม เมื่อใดก็ตามถ้าบุคคลไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขทั้งสองประการหรือเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่งแล้ว ก็จะก่อให้เกิดการกระทำผิดขึ้นได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ อูร์ทีโอสตามันท์ (2533: 105-160) ได้ศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำ และอัชฌา ลิมปีไพฑูรย์ (2521: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษากลุ่มเพื่อนของเด็กและเยาวชนในสถานฝึกอบรม พบว่า เด็กที่กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นข้อสนับสนุนและยอมรับสมมติฐานที่ 3 ว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จะกระทำผิดน้อยกว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

4. ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย จากการศึกษาโดยแยกเป็นปัจจัยย่อย ดังนี้

- ชุมชนที่พักอาศัยของเด็กและเยาวชน
- การกระทำผิดในชุมชนที่พักอาศัย
- การจับกุมการกระทำผิดชุมชนที่พักอาศัย

ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Significance มีค่าน้อยกว่า 0.0500) ในระดับที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า ลักษณะชุมชนที่พักอาศัยของเด็กและเยาวชน นั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งที่มีผู้อาศัยแออัดขัดเคียดกัน ก่อให้เกิดความสับสนกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม เช่น ชุมชนแออัด , โรงงานอุตสาหกรรม , ท่าเรือ , สถานีรถไฟ เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้ที่อยู่อาศัย ปราศจากระเบียบ ก่อให้เกิดปัญหาความยุ่งยากทางสังคม โดยเฉพาะในย่านที่มีประชาชนรายได้น้อยอยู่กันอย่างแออัด ขาดสถานที่ที่เด็กจะอาศัยพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สนามกีฬา หรือหาความสำราญอย่างอื่น ๆ ทำให้พวกเขามีเวลาว่างมากหันไปหาการพนันหรืออบายมุขอย่างอื่นได้ เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากสิ่งเลวร้าย ทำให้ซึมซับความไม่ดีเข้าไปและนำไปขัดเกลาพฤติกรรมไปสู่การกระทำผิด โดยไม่คำนึงถึงบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ สุวิทย์ นิ่มน้อย (2522: 23) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพสังคมและวัฒนธรรมละแวกบ้านที่ต่างกัน ย่อมทำให้จำนวนเด็กที่กระทำผิดต่างกันด้วย ในละแวกบ้านที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรมมีความเป็นอยู่ไม่ดี บุคคลในละแวกนั้นมีความประพฤติในทางฝืนระเบียบของสังคม เมื่อเด็กและเยาวชนได้เห็นตัวอย่างไม่ดีก็จะเกิดความนิยมชมชอบ

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นข้อสนับสนุนและยอมรับสมมติฐานที่ 4 ว่า เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งอาชญากรรมมาก จะกระทำผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งอาชญากรรมน้อย

5. อิทธิพลของสื่อมวลชน จากการศึกษาโดยแยกเป็นปัจจัยย่อย ดังนี้

- ความรู้สึกรู้สีกของเด็กและเยาวชนเมื่อรับรู้ข่าวอาชญากรรม
- ระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนสนใจข่าวอาชญากรรม
- การเลียนแบบการกระทำผิดจากสื่อต่าง ๆ

ต่างก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (Significance มีค่ามากกว่า 0.0500)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน ไม่มีส่วนที่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนแต่อย่างใด เนื่องจาก การที่เด็กและเยาวชน ได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งด้านความบันเทิง กีฬา หรืออาชญากรรม เด็กและเยาวชนไม่ได้ นำการรับรู้สารจากสื่อต่าง ๆ มาสู่กระบวนการจัดเวลาพฤติกรรมอันนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบ การกระทำผิดแต่อย่างใด และการที่เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ไปนั้นเป็นเพียงแต่ความบันเทิง ไม่ได้ซึมซับแต่อย่างใด

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงไม่เป็นข้อสนับสนุนสมมติฐานที่ 5 ว่า เด็กและ เยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมการกระทำผิดตามสื่อมวลชนมาก จะกระทำผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมการกระทำผิดตามสื่อมวลชนน้อย

อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาครั้งนี้ ไม่สามารถเป็นเครื่องชี้ยืนยันได้ว่า สื่อมวลชนไม่มี อิทธิพลต่อปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หากพฤติกรรมทางอาชญากรรมถูกถ่ายทอด อย่างซ้ำซากทางสื่อมวลชนหรือสื่อบางประเภทที่ถ่ายทอดสิ่งลามกอนาจารก่อให้เกิดการชั่วๆ เพราะนิสัยไม่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน โดยขาดการควบคุมที่เหมาะสมอาจจะกลายเป็นสิ่งโน้มน้าว ให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมายต่อไปก็ได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ศึกษา กรณี เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย (บ้านกรุณา) และสถานฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนสตรีนคร พบว่าปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่จะเสนอความคิดเห็นบางประการใน การป้องกันและแก้ไข ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาพบว่า ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการกระทำ ผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดามาก จะกระทำ น้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดาน้อย ซึ่งให้เห็นว่า ครอบครัวเป็น สถาบันที่สำคัญยิ่งต่อเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกลักษณะครอบครัว ใน เรื่องอารมณ์ สติปัญญา ศีลธรรม ความมีน้ำใจ ความเจริญทางด้านร่างกายและสังคม สอนให้ เด็กและเยาวชนได้รับและยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ว่าควร ปฏิบัติอย่างไรจึงจะสามารถอยู่ได้อย่างปกติในสังคม ดังนั้น บิดามารดาหรือผู้ปกครองจึงควรเอา ใจใส่ต่อความเป็นไปของเด็กและเยาวชนอยู่เสมอ ควรให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ สามารถแก้ไขปัญหาให้กับพวกเขาได้

2. จากการศึกษาพบว่า ความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิด มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดมาก จะกระทำผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิดกับเพื่อนที่กระทำผิดน้อย ซึ่งให้เห็นว่า การคบเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญของเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนที่คบหาเพื่อนไม่ดีก็จะชักชวนกันไป ในทางไม่ดีเสื่อมเสีย เช่น หนีโรงเรียน เทียวเตร่ตามสถานที่เร่รุ่มซึ่งเป็นแหล่งอบายมุขต่าง ๆ และเล่นการพนัน เสพยาเสพติด คี๋มสุรา เป็นต้น จนกระทั่งคิดเป็นนิสัย เมื่อไม่มีเงินเทียวเตร่ก็จะยุ้งกันไปกระทำผิด จึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง , บิดามารดา ที่จะต้องคอยสอดส่องดูแลในการเลือกคบหาเพื่อนของเด็กและเยาวชน

3. จากการศึกษาพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จะกระทำผิดน้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งให้เห็นว่า ความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องกระทำผิด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความยากจนเป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะคนเราต้องดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งรัดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นให้ทั่วถึง เพื่อลดการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาทำมาหากินในกรุงเทพฯ เพราะนอกจากจะทำให้เกิดชุมชนแออัด การแข่งขันกันทำยังก่อให้เกิดปัญหาการกระทำผิดขึ้นด้วย

4. จากการศึกษาพบว่า ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งอาชญากรรมมาก จะกระทำผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณแหล่งอาชญากรรมน้อย ซึ่งให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะที่ดีพอ การมั่วสุมของเด็กและเยาวชนนำไปสู่การกระทำผิดต่าง ๆ ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งรัดแก้ไขปัญหาโดยการปรับปรุงสภาพชุมชนที่อยู่อาศัยให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ

5. ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีการดำเนินการ ดังนี้

5.1 ควรมีการกวาดขันแหล่งสถานบันเทิงเร่รุ่มต่าง ๆ ซึ่งเป็นบ่อเกิดอาชญากรรม ให้กวาดขันอายุของผู้ที่เข้าไปใช้บริการอย่างเข้มงวดและจริงจัง

5.2 กวาดล้างแหล่งยาเสพติดอันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด

6. ควรหามาตรการหรือวิธีการ ในอันที่จะปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชน

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดในลักษณะเปรียบเทียบแยกประเภทความผิด ระหว่างสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เช่น ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย , ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน , ความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ
2. ควรมีการศึกษาเรื่อง การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพื่อแสวงหาแนวทางและมาตรการในการป้องกันมิให้พวกเขา กลับมากระทำผิดซ้ำต่อไป
3. ในเรื่องกลุ่มประชากร ควรจะมีมากกว่านี้ และทำการศึกษาในกลุ่มประชากรทั้งหมดที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยไม่ต้องทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ควรทำการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจากเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด และศาลได้นิโทษว่าไม่มีความผิดซึ่งถูกปล่อยตัวไป
5. ในการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ควรมีตัวแปรเพิ่มขึ้นอีก เช่น ระดับการศึกษา , การห่างเหินต่อศาสนา, ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น